

Advokatfirmaet Haavind Vislie DA
Geir Steinberg
Postboks 359 Sentrum.
0101 OSLO

Deres referanse
25406-006

Vår referanse
200301937-4/HAS

Dato
06042004

Klage fra Kjøttbransjens Landsforbund over Konkurransetilsynets vedtak V2002-66

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har ved Konkurransetilsynets brev av 15. april 2003 mottatt klage fra Advokatfirmaet Haavind Vislie DA på vegne av Kjøttbransjens Landsforbund (KLF) over Konkurransetilsynets vedtak av 24. juli 2002, V2002-66, om dispensasjon til Kjøttbransjens Landsforbund og Norsk Kjøttssamvirke (Norsk Kjøtt) fra konkurranselovens (krrl.) § 3-1, jfr. § 3-9 d).

Det påklagede vedtak lyder:

”KLF og Norsk Kjøtt gis dispensasjon fra krrl. § 3-1 første ledd med hjemmel i krrl. § 3-9 første ledd bokstav d) til at Norsk Kjøtt kan gi KLF og at KLF kan tilgjengeliggjøre for sine medlemmer

- *engrosprislister for slakt*
- *prisprognoser (prisløyper) for slakt*

Søknaden fra KLF om dispensasjon for å utveksle og tilgjengeliggjøre prisinformasjon for skåret kjøtt internt i KLF, avslås.

Søknaden fra KLF om dispensasjon til å samarbeide med Norsk Kjøtt om utveksling og tilgjengeliggjøring for KLFs medlemmer av Norsk Kjøtts priser på skåret kjøtt, avslås.

Vedtaket trer i kraft straks og gjelder frem til 1. juli 2007.”

Bakgrunn

Maksimalprisordningen for skåret kjøtt ble avvirket 1. april 1999.

Kjøttbransjens Landsforbund søkte ved brev av 5. februar 1999 og 24. januar 2000 om dispensasjon etter konkurranselovens (krrl.) § 3-9 for å tilgjengeliggjøre for medlemmene diverse markedsinformasjon, for det tilfelle at dette strider mot krrl. §§ 3-1 eller 3-4. Søknaden ved prisreguleringens avslutning innbefattet også veiledning, noe det senere er gått bort fra.

Konkurransetilsynet kom til at det strider mot krrl. § 3-4, jfr. § 3-1 første ledd dersom KLF utveksler og tilgjengeliggjør priser på skåret kjøtt fra utvalgte KLF-medlemmer.

Konkurransetilsynet kom videre til at det strider mot krrl. § 3-1 første ledd dersom KLF, i samarbeid med Norsk Kjøtt, utveksler eller tilgjengeliggjør Norsk Kjøtts priser på skåret kjøtt, samt Norsk Kjøtts engrosprislister og prisprognoser for slakt.

Kjøttbransjens Landsforbund

Klageren mener at Konkurransetilsynet har anvendt loven feil ved at de forhold det er nektet dispensasjon for, ikke omfattes av lovens forbud. Det kreves prinsipielt at vedtaket oppheves som ugyldig. Subsidiært bes det om at det gis dispensasjon for disse forhold. Atter subsidiært bes det om dispensasjon for å gi prisinformasjon for skåret vare som er reguleringsvare.

Lovanvendelsen

Klageren har behandlet spørsmålet om lovanvendelsen i klagen og i sine merknader i brev av 15. februar 2002 om vedtaksvarslet.

a) Tilgjengeliggjøring av KLF-medlemmers prislister for skåret kjøtt innad i KLF

Etter klagerens mening er Konkurransetilsynets tolkning av vilkåret "fastsette eller oppfordre" i krrl. § 3-4 uriktig. Det foreligger ikke grunnlag for å foreta en slik utvidende tolkning av ordlyden.

Den handling som forbys i krrl. § 3-4, er sammenslutningers fastsettelse eller oppfordring til reguleringer i strid med forbudet mot prissamarbeid. I disse begrepene ligger det åpenbart mer enn en handling som objektivt kan føre til prispåvirkning. Bestemmelsen kan ikke tolkes slik at "enhver form for initiativ eller tilskyndelse", slik Konkurransetilsynet gjør, omfattes av forbudet. Det er heller ikke grunn til å tolke bestemmelsen slik at det automatisk må foreligge en fastsettelse etter § 3-4, dersom det kan konstateres en påvirkning av pris etter § 3-1, for da ville ikke vilkåret i § 3-4 om fastsettelse eller påvirkning ha noen selvstendig mening. Konkurransetilsynets sitatbruk fra Konkurranselovutvalgets innstilling NOU 1991:27 er for tilfeldig. Utvalgets omtale av § 3-4 som "påvirkningsbestemmelsen" skyldes at handlingen "fastsettelse eller oppfordring" vil medføre en påvirkning, men ikke nødvendigvis omvendt slik tilsynet legger til grunn.

Klageren viser videre til omtalen av § 3-4 i Skogly og Kirkesæther i Konkurranserett (Oslo 2000). Det heter der at

"Konkurranselovutvalget omtalte § 3-4 som "en regel om at det skal være forbudt å påvirke til lovovertrødelse". Utsagn eller informasjon fra en sammenslutning kan ha til formål eller virkning å påvirke medlemmenes markedsadferd uten å fremstå som en "oppfordring". Som eksempel kan nevnes utsendelse av oversikter over utviklingen i markedsandeler eller priser til medlemmene.

Dette kan i seg selv vanskelig sies å være en ”oppfordring” til samordnet markedsadferd. Derimot vil denne typen informasjon kunne være egnet til å påvirke den enkeltes valg av markedsopptreden slik at virkningen kan bli en koordinering av for eksempel prisene i markedet. ...

Ønsket om å hindre omgåelse av primærforbudene tilsier at alle tiltak som er egnet til å påvirke markedsaktørene til pris- eller anbudssamarbeid samt markedsdeling, bør omfattes av § 3-4. Den siterte uttalelsen fra forarbeidene fremstår imidlertid ikke som et resultat av konkrete overveielser, og synes for tilfeldig til å kunne tjene som argument for at bestemmelsen kan tolkes utvidende i forhold til sin ordlyd. Tatt i betraktning at § 3-4 er et straffebud, er det vel grunn til å utvise varsomhet med å hevde at utsagn og handlinger som ikke fremstår som en ”oppfordring”, rammes av bestemmelsen.”

Klageren fremholder at den situasjonen som beskrives av Skogly og Kirkesæther, er parallell med den foreliggende sak, og konkluderer med at dette neppe kan anses som en oppfordring. Konkurransetilsynets henvisninger til forarbeidene kan heller ikke forsvare en utvidende tolkning slik tilsynet foretar i saken.

Praksis fra EF-domstolen, som Konkurransetilsynet har vist til, kan ikke føre til at en i praksis kan se bort fra sentrale vilkår i de norske forbudsbestemmelsene. Under enhver omstendighet kan ikke klageren se at de sakene fra EF-domstolen som tilsynet har vist til er parallelle med den foreliggende sak.

Konkurransetilsynets anførsel om at de aktuelle prislister ”vil være egnet til å påvirke prisene til dem som får tilgang til informasjonen” er ikke tilstrekkelig til å konstatere et brudd på konkurranselovens § 3-1.

KLF har ikke forsøkt å foreta noen prispåvirkning blant sine medlemmer. KLFs hovedformål med tilgjengeliggjøringen av prislister er som nevnt å yte service til de medlemmene som har interesse av prisene i form av å være kunder. Dersom KLF hadde som mål å påvirke medlemmene til å følge en bestemt pris, ville det vært naturlig å legge ut én aktuell prisliste eller en bearbeidet prisnorm.

b) KLF og Norsk Kjøtt

Klageren viser til at det ikke foreligger noen avtale mellom Norsk Kjøtt og KLF om at sistnevnte skal videredistribuere Norsk Kjøtts prislister til sine medlemmer.

KLF anså det som naturlig å ta med prisene til markedsregulator Norsk Kjøtt, da de skulle tilgjengeliggjøre prislister for de største aktørene i markedet. Norsk Kjøtt er den desidert største leverandøren av skåret vare, og sett fra kundenes side er prisene til den største aktøren viktig kunnskap når de skal foreta sine innkjøp. For små medlemsbedrifter er situasjonen etter KLFs erfaring at de ikke får kjennskap til Norsk Kjøtts priser selv om de er kunder, da slik informasjon først foreligger når fakturaen kommer.

Informasjonsutveksling er ikke i seg selv forbudt. For å rammes av forbudet mot prissamarbeid, må det konstateres fastsettelse eller forsøk på påvirkning. KLF har ved tilgjengeliggjøring av prislister verken fastsatt eller forsøkt å påvirke medlemmenes priser. KLF viser ellers til sin drøfting av påvirkning i forbindelse med intern spredning i KLF.

Dispensasjon

KLF ber subsidiært om dispensasjon for skåret vare, og atter subsidiært om dispensasjon for skåret reguleringsvare.

KLF mener at Konkurransetilsynets vurdering av at tilgjengeliggjøring av prislistene vil svekke konkurransen, at det ikke vil gi effektivitetsgevinster eller kan anses å være av liten betydning, bygger på feilaktige og dels mangelfulle opplysninger.

Konkurransetilsynets påstand om at det kun foreligger minimal markedsregulering for skåret vare, anses av KLF som svært unøyaktig. Både storfe, lam og svin omfattes av markedsreguleringsordningen. Etter KLFs oppfatning er det ikke relevant å måle betydningen av reguleringslagring av skåret vare i prosent av det totale markedet på årsbasis. Etter påtrykk fra KLF har Norsk Kjøtt de siste to-tre år vært tilbakeholdne med å legge skåret vare på reguleringslager. Norsk Kjøtt står for øvrig fritt til når som helst å endre denne praksisen. Selv om Norsk Kjøtt har vist forståelse for KLFs synspunkter med hensyn til reguleringslagring av skåret vare, har det vært flere tilfeller hvor skåret vare har blitt regulert. Selv om reguleringen i forhold til årsproduksjonen av disse produktene synes beskjeden, er reguleringen av stor betydning på det tidspunktet den foretas. Innfrysing på reguleringslager skjer ved overproduksjon, innfrysing av skåret vare foregår i korte perioder, og har stor betydning på det tidspunkt den foretas.

Det er ingen tvil om at markedsreguleringen gir Norsk Kjøtt et betydelig konkurransefortrinn også på skåret vare. Norsk Kjøtt får dekket kostnadene ved innfrysing, lagring, kapitalbinding og tap ved reduserte utsalgspriser. De øvrige aktørene i markedet for skåret vare er også tvunget til å foreta innfrysing av varer i perioder med overskudd. Disse aktørene må imidlertid bruke egne lager, og de må selv bære alle kostnader knyttet til innfrysingen. Som eksempel nevnes en bedrift som driver salg av lam og som fryser inn lammelår på private lager for 14-15 mill. kr. årlig.

Pris- og markedsreguleringssystemet må bygge på åpenhet. Markedsregulators noteringspris og andre tiltak i kraft av reguleringsansvaret må gjøres kjent slik at det kan skapes like konkurranseforhold. KLFs tilgjengeliggjøring av markedsinformasjon, herunder priser på skåret vare, må anses som et ledd i en slik åpenhetsstrategi. Slik åpenhet er bl.a. viktig for å kunne redusere faren for at Norsk Kjøtt utkonkurrerer sine konkurrenter ved å foreta krysssubsidiering. Etter KLFs mening har Konkurransetilsynet lagt for liten vekt på dette. Norsk Kjøtt's prislister for skåret vare brukes som grunnlag for prissetting av varer ved innlegging og uttak på reguleringslager, og for den kompensasjonen Norsk Kjøtt gis. Dette tilsier at det i alle fall bør gis dispensasjon til å tilgjengeliggjøre alle priser som omfattes av markedsreguleringen.

Konkurransetilsynet har anført at prisinformasjonen fra KLF ikke blir tilgjengeliggjort for kundene, men kundene er i stor grad medlemmer av KLF. Norsk Kjøtt har en markedsandel på ca. 60 pst. i dette markedet. De som ikke kjøper av Norsk Kjøtt, vil i stor grad komme fra en av de øvrige aktørene som KLF har tilgjengeliggjort prislisten til. Til sammen har disse aktørene en betydelig del av markedet for skåret vare. Ved å skaffe seg prisinformasjon fra de viktigste leverandørene av skåret vare, kan KLFs medlemsbedrifter som er kjøpere av skåret vare, til enhver tid velge billigste tilbyder. Dette vil kunne skjerpe konkurransen mellom leverandørene.

Avslaget på søknaden om dispensasjon er videre begrunnet med at tilgjengeliggjøring av prisinformasjon ikke vil føre til en samordning som medfører at KLF som gruppe kan oppnå stordriftsfordeler og dermed bli en sterkere konkurrent til Norsk Kjøtt. Dette har heller ikke vært formålet med KLFs tilgjengeliggjøring av prislister og annen markedsinformasjon. Det er imidlertid et poeng at flere av de minste aktørene i markedet er avhengig av slik informasjon for å være konkurransedyktig i markedet.

Norsk Kjøtt har som kjent et mål om å nå målprisen fastsatt i jordbruksoppgjøret. Dette påvirker ikke bare prissettingen på helt slakt, men også på varen etter at den er skåret. Prisen på skåret vare skal til sammen avspeile målprisen. Dette medfører at prisen på de ulike delene er gjensidig avhengig av hverandre. I praksis vil prisnedgang på en del av dyret alltid medføre prisoppgang på en annen del. Med mindre det er underskudd i markedet, vil ikke de små aktørene få solgt skåret vare til en høyere pris enn Norsk Kjøtt.

I denne sammenhengen er det viktig å ta i betraktning at Norsk Kjøtt's kunder, i perioder med overskudd på enkelte stykningsdeler, kan bli tvunget til å kjøpe slike deler ved at Norsk Kjøtt foretar samkoblet salg av skåret vare, eksempelvis svinekam og sideflesk (ribbe). Bakgrunnen er at Norsk Kjøtt må få omsatt hele dyret til priser som dekker engrospris på helt slakt og kostnadene ved nedskjæring.

Behovet for å kjenne til Norsk Kjøtt's fordeling av målprisen har ikke vært noe sentralt formål for KLF. De medlemmene som mener det er viktig å følge prislederens prisfordeling, vil uansett skaffe seg denne informasjonen, og KLFs nettsider har minimal betydning i denne sammenheng.

Konkurransetilsynet hevder videre at en påvirkning av prissettingen vil kunne medføre at KLF-bedriftene opptrer mer samlet, slik at de i realiteten oppnår 40 pst. markedsandel. Med en slik markedsandel mener Konkurransetilsynet at KLF vil kunne utøve markedsrett. Til dette bemerkes at konkurransen mellom skjærebedriftene i KLF er stor. Etter KLFs oppfatning er det svært lite sannsynlig at KLFs medlemmer i overskuelig fremtid vil kunne opptre samlet på en måte som gjør at de kan utøve markedsrett.

For de store aktørene vil prisene som ligger på KLFs nettsider, ikke være reelle. Bakgrunnen for dette er at de fleste leverandørene gir rabatter ved større kjøp. Disse rabattene blir i markedet oppfattet som en vesentlig konkurransefaktor og er et sentralt tema ved større innkjøp. Prislister er derfor ikke særlig egnet til å påvirke prissettingen til KLFs medlemmer.

Etter KLFs erfaring har det vært lite besøk på de nettsidene som inneholder prisinformasjon. Sett i sammenheng med det som er anført for øvrig, anser KLF at nettsidene ikke vil ha noen konkurransemessig virkning av betydning. Eventuelle slike virkninger vil være positive, da de som kjøper skåret vare, til enhver tid vil være oppdatert på de største aktørenes priser, noe som vil virke konkurranseskjerpene. Det gir grunnlag for dispensasjon etter krrl. § 3-9 bokstav a og c. Etter KLFs vurdering vil en stor del av begrunnelsen for dispensasjon for tilgjengeliggjøring av priser på hele slakt også gjelde for skåret vare, slik at det også kan gis dispensasjon etter krrl. § 3-9 bokstav d.

Konkurransetilsynet

Lovanvendelsen

a) Tilgjengeliggjøring av KLF-medlemmers prislister for skåret kjøtt innad i KLF

Konkurransetilsynet legger til grunn at KLF i egenskap av bransjeforening tilgjengeliggjør de ulike prislister og de øvrige markedsopplysningene til medlemmene på et intranett. KLF fastsetter en regulering i strid med § 3-4 første ledd i den utstrekning tilgjengeliggjøringen er i strid med § 3-1 første ledd. De aktiviteter som KLF foretar, er etter Konkurransetilsynets mening tilstrekkelig til å rammes av vilkåret i § 3-4 om "selv å fastsette eller oppfordre til", dersom at aktivitetene rammes av § 3-1.

Konkurransetilsynet drøfter deretter om vedkommende regulering rammes av § 3-1. Tilsynet viser her til lovbestemmelsens kriterium om opptreden "på en måte som er egnet til å påvirke konkurransen" og drøfter deretter om tilgjengeliggjøring av priser fyller dette vilkåret.

Relevant veiledning kan hentes i uttalelser fra Konkurranselovutvalget, jf NOU 1991: 27, som under drøftelsen av ulike former for prissamarbeid gjentatte ganger taler om samarbeid som virker normerende på eller for prissettingen. I samme retning trekker departementets uttalelse om at det avgjørende er at samarbeidet påvirker konkurransen ved at det begrenser den ervervsdrivendes mulighet til fritt å konkurrere på pris, jfr. vurderingen i Ot.prp. nr. 41 (1991-92) om hvorvidt forbudet skulle gjelde ervervsdrivende på samme omsetningstrinn, slik Konkurranselovutvalget hadde foreslått, eller generelt. Departementet talte i den forbindelse ikke om at denne muligheten til fritt å konkurrere på pris må bortfalle. Det er tilstrekkelig at det aktuelle samarbeidet begrenser denne. I tråd med departementets uttalelse heter det hos Kolstad (Olav Kolstad: Fra konkurransepolitikk til konkurranserett, Oslo 1998.) at det "avgjørende blir.. om den enkelte aktørs frihet til å variere prisen hvis etterspørselen skulle tilsi det, reduseres."

Konkurransetilsynet fremholder at problemstillingen blir hvorvidt informasjonen som utveksles og tilgjengeliggjøres for KLF-medlemmene, legger forholdene til rette for en påvirkning av medlemmens prisfastsettelse.

Konkurransetilsynet viser til Konkurranselovutvalgets påpekning at veiledning ved mangelfull norsk praksis kan hentes fra EU-retten. Her er det ved prisutveksling lagt vekt på om det utveksles fremtidige eller historiske tall, aggregerte eller individuelle opplysninger, detaljeringsgrad, hyppighet, markedskonsentrasjon, og om informasjonen tilflyter andre enn de som utveksler dem.

KLFs prislister er detaljerte og endres når det skjer prisendring.

Konkurransetilsynet nevner to sider ved hyppig og detaljert prisutveksling. For det første vil forbedret innsikt i konkurrentenes priser kunne føre til at bedriftene tilpasser seg annerledes enn de ellers ville ha gjort. Større detaljering og hyppighet gir større utslag av denne effekten. For det andre vil bedre kunnskap om konkurrentenes priser kunne legge til rette for eksplisitt eller stilltiende samarbeid.

KLF hadde i et tilsvarende svar til Konkurransetilsynets varsel om vedtaket anført at prisene som ble utvekslet, var såkalte "hvitpriser", dvs. priser før rabatt. Rabatter er vanlige i handelen med de aktuelle produkter. Rabattene oppfattes videre som en viktig konkurransefaktor. Konkurransetilsynet antar likevel at kriterier for rabatter ikke er hemmelig i markedet, bl.a.

fordi større kjøpere under prisforhandlingene vil vise til andre selgeres rabattelement som kjøper har forhørt seg om. Prisene på nettstedet vil derfor gi konkurrentene relevant informasjon om konkurrentenes priser. Med hensyn til mindre kunder, som etter det som er opplyst fra KLF vanskelig oppnår rabatt, vil selgerne få god rede på hvilke priser konkurrentene faktisk oppnår hos kjøper.

Konkurransetilsynet uttaler også at det er et vilkår etter § 3-1 første ledd at tilgjengeliggjøringens påvirkning av prisfastsettelsen må være egnet til å påvirke konkurransen. Loven forbyr konkurransereguleringer mellom ervervsdrivende hvor det kan presumeres at reguleringen virker skadelig på konkurransen. Vilkåret er objektivt, og partenes formål med samarbeidet er uten betydning.

b) KLF og Norsk Kjøtt

Konkurransetilsynet opprettholder i klagekommentaren sitt syn om at det strider mot krrl. § 3-1 første ledd dersom KLF, i samarbeid med Norsk Kjøtt, utveksler og tilgjengeliggjør Norsk Kjøtt's priser på skåret kjøtt, samt samvirkebedriftenes engrosprislister og prisprognoser for slakt. Konkurransetilsynet viser til at problemstillingen dels er den samme som for KLFs utveksling av informasjon. I tillegg vil det kreves at samarbeidskriteriet i krrl. § 3-1 er oppfylt. Tilsynet bestrider ikke KLFs anførsler om at situasjoner hvor en markedsaktør passivt følger prislederskap, faller utenfor forbudet.

Dispensasjon

Norsk Kjøtt sender egne prislister på skåret kjøtt til KLF. Dispensasjonsspørsmålet dreier seg om videreformidling av disse opplysningene.

Konkurransetilsynet viser til KLFs markedsbeskrivelse av forholdet mellom prisene på hele slakt og prisene på skåret vare, og kan ikke slutte seg til en slik beskrivelse. Prisreguleringen for kjøtt og skjæringsprodukter er opphevet. Det foreligger derfor ikke kalkulatoriske sammenhenger mellom prisen for hele slakt og skåret vare.

Konkurransetilsynet kan ikke se at eventuell krysssubsidiering kan motvirkes gjennom KLF-medlemmenes tilgang til Norsk Kjøtt's prislister slik at det skulle gi grunnlag for dispensasjon etter krrl. § 3-9 bokstav a. Tilsynet legger til grunn at aktørene i markedet for skåret kjøtt er frie i sin prissetting, samtidig som etterspørselen etter de ulike deler av slaktet kan være forskjellige.

Særlig om skåret reguleringsvare

Konkurransetilsynet legger til grunn at det i markedet for skåret/stykket kjøtt kun eksisterer minimal markedsregulering ved at enkelte varer legges på reguleringslager for å utjevne sesongmessige variasjoner.

Konkurransetilsynet tar utgangspunkt i at prisene på skåret kjøtt ikke er regulert. En viktig forutsetning i utformingen av markedsreguleringen har vært at det skal være mulig å få til en fungerende konkurranse i alle ledd av verdikjeden etter det regulerte leddet. Kvantumsreguleringene i slaktemarkedet vil riktignok påvirke mengden tilgjengelig innsatsvare og dermed prisnivået i markedene for kjøtt, men etter tilsynets mening begrenser

dette verken muligheten eller incentivene til å konkurrere. Det er ikke uvanlig at alle bedrifter i en bransje på visse områder møter de samme innkjøpskostnadene. Det er heller ikke uvanlig at visse innkjøpspriser ikke kan presses ned i særlig grad. Dette kan begrense mulighetene til å benytte kostnadsutt på akkurat dette området til å forsøke å bli mer effektiv enn konkurrentene. Det vil likevel – også for KLFs medlemmer – være mulig å konkurrere aktivt ved hjelp av en rekke andre tiltak.

Tilsynet tar utgangspunkt i at en ren prisfølgestrategi for enkelte av KLFs medlemmer ikke rammes av forbudene. Samtidig medfører tilgjengeliggjøring av både Norsk Kjøtt og flere av KLFs større medlemmers priser tilrettelegging for at noen skal opptre som prisfølgere, og gjør slike strategier trolig også mer akseptert.

Konkurransetilsynet presiserer at utveksling av opplysninger om type og mengde av skåret reguleringsvare som holdes på lager hos markedsregulator, ikke anses å stride mot krrl. § 3-1.

Dersom det er grunnlag for KLFs påstand om at markedsreguleringen gir Norsk Kjøtt betydelig konkurransefortrinn på grunn av den kompensasjon som oppnås for dette, kan ikke Konkurransetilsynet se at det å gi KLF-medlemmene tilgang til prisinformasjon er det rette virkemiddel.

Når det gjelder behovet for kontroll med Norsk Kjøtt's beregninger ved prissetting av varer ved innlegging til og uttak fra reguleringslager, viser Konkurransetilsynet til at Statens landbruksforvaltning er tillagt oppgaven å kontrollere at Norsk Kjøtt's beregninger for kompensasjon er korrekte.

Departementet

Departementet viser til sakens dokumenter.

Lovanvendelsen

Departementet er enig med Konkurransetilsynets utgangspunkt hvor det legges til grunn at krrl. § 3-4 kommer til anvendelse når vedkommende sammenslutning gjør noe som ville vært forbudt etter krrl. 3-1.

Departementet er videre enig med Konkurransetilsynet i at problemstillingen vil være om informasjonen som utveksles, legger forholdene til rette for en påvirkning av medlemmenes prisfastsettelse. Departementet er også enig i at veiledning ved mangelfull norsk praksis kan hentes fra EU-retten. Samtidig vil departementet vise til det tidligere eksplisitte forbudet i forskrifter etter prisloven mot reguleringer som gikk ut på at ervervsdrivende skulle melde inn priser til et fellesorgan, jf. forskrift av 1. juli 1960 om konkurransereguleringer av priser og avanser. Forbudet omfattet også veiledende reguleringer. Bakgrunnen for denne bestemmelsen var at slik praksis ville gjøre det lettere for de ervervsdrivende å gjennomføre prissamarbeid.

En egenskap ved åpenhet om priser er også at den kan gjøre det lettere å håndheve et eventuelt kartell i den forstand at forsøk på utbrudd oppdages raskere. At det gis flere priser betyr ikke at disse ikke kan være egnet til å veilede. Poenget er at det kan være flere

samarbeidende grupperinger innen samme bransjeorganisasjon. Det er tilstrekkelig at to eller flere av mange samarbeider om pris for at reguleringen skal være forbudt etter krrl. § 3-1.

Departementet er i enig i Konkurransetilsynets konklusjon om at den aktuelle utveksling av priser innad i KLF omfattes av forbudet i krrl. § 3-4, jfr. § 3-1. Med hensyn til samarbeidet mellom KLF og Norsk Kjøtt, rammes KLFs handlinger tilsvarende.

Spørsmålet om dispensasjon

Departementet er enig med Konkurransetilsynets i at det ikke gis dispensasjon for prisutveksling internt i KLF. Departementet finner grunn til å understreke Konkurransetilsynets merknader knyttet til at det er fri prissetting på skåret vare, og at det ikke foreligger kalkulatoriske sammenhenger mellom råvareprisene og prisene på ferdigprodukter eller halvfabrikata. Disse prisene vil til enhver tid bli bestemt i et samspill mellom tilbud og etterspørsel i markedet, hvor råvarepris er ett av mange forhold som påvirker resultatet.

Når det spesielt gjelder markedsregulert vare, har Konkurransetilsynet skilt mellom hele slakt som er gjenstand for målprisregulering etter jordbruksavtalen, og skåret vare som er tatt inn i markedsreguleringen gjennom vedtak i Omsetningsrådet.

Departementet har merket seg at Forskrift om markedsregulering av norskprodusert kjøtt av 14. mars 1996, sist endret 5. desember 2003, i § 11 regulerer markedsregulators informasjonsplikt og gir Omsetningsrådets arbeidsutvalg myndighet til å utarbeide retningslinjer vedrørende praktisering av informasjonsplikten. Omsetningsrådets arbeidsutvalg vedtok 5. desember 2003 retningslinjer for informasjonsflyt i kjøttsektoren. I egenskap av markedsregulator er Norsk Kjøtt der pålagt å gi nærmere definert informasjon til alle aktører i bransjen. De markedsreguleringsvedtak som følger av offentlig myndighetsutøvelse, vil etter dette gjøres kjent for de berørte, hvilket skulle ivareta noen av de behov KLF har påberopt i saken.

Bestemmelsene om informasjonsflyt i kjøttsektoren kan således påvirke vurderingen av hva som anses som ensidige handlinger fra Norsk Kjøtt, til forskjell fra handlinger som må anses som samarbeid mellom Norsk Kjøtt og andre aktører eller sammenslutninger. Ren viderefremidling av informasjon Norsk Kjøtt er pålagt å gi, ved kopi eller direkte henvisning, vil normalt heller ikke stride mot forbudsbestemmelsene i konkurranseloven. Et eventuelt samarbeid om slike priser vil fortsatt være forbudt.

Departementet har vurdert om det burde foretas nærmere utredning i saken på grunn av den nye forskriftsbestemmelsen og retningslinjene for informasjon fra markedsregulator, men kan ikke se at det er behov for dette. Den nærmere oppfølging i praksis bør foretas mellom Konkurransetilsynet og KLF. Departementet kan heller ikke se at forskriften og retningslinjene nevnt foran, som pålegger Norsk Kjøtt å gi informasjon knyttet til markedsregulering, gir økt grunnlag for dispensasjon til KLF vedrørende prisinformasjon.

Departementet har etter dette fattet følgende vedtak:

”Klagen fra Kjøttbransjens Landsforbund over Konkurransetilsynet vedtak V2002-66 tas ikke til følge.”

Med hilsen

Steinar Hauge (e.f.)
Avdelingsdirektør

Helge Aske
Byråsjef

Kopi: Konkurransetilsynet